

STROKOVNA PRIPOROČILA ZA IZVAJANJE PROGRAMA PREPREČEVANJA IN OBVLADOVANJA OKUŽB POVEZANIH Z ZDRAVSTVOM V SOCIALNOVARSTVENIH ZAVODIH

Viktorija Tomič

NAKOBO

Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik

STROKOVNA PRIPOROČILA ZA IZVAJANJE PROGRAMA PREPREČEVANJA IN OBVLADOVANJA OKUŽB POVEZANIH Z ZDRAVSTVOM V SOCIALNOVARSTVENIH ZAVODIH

Delovna skupina NAKOBO
in SVZ pod okriljem
Ministrstva za zdravje RS

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

616-022.36-084:364-5

STROKOVNA priporočila za izvajanje programa preprečevanja in obvladovanja okužb povezanih z zdravstvom v socialnovarstvenih zavodih / [Viktorija Tomič (avtor in urednica) ; avtorji Marjetka Smolinger ... et al.]. - Ljubljana : Ministrstvo za zdravje, 2021

ISBN 978-961-6523-68-4
COBISS.SI-ID 68545027

KOLOFON

Viktorija Tomič (avtor in urednica)
Avtorji: Marjetka Smolinger Galun, Slavko Bolčevič, Alenka Vipavec
Mahmutović, Božena Kotnik Kevorkijan, Mojca Novak, Vesna Zupančič.

Strokovna priporočila za izvajanje programa preprečevanja in obvladovanja okužb povezanih z zdravstvom v socialnovarstvenih zavodih.

Ljubljana: Ministrstvo za zdravje, 2021.

PREDGOVOR

Izhodišče za razmišljanje in odločanje:

- Stanovalci niso pacienti, SVZ je njihov dom in ne le začasno, kratkotrajno bivališče
- Del koloniziranih uporabnikov bo vedno ostal skrit
- Ukrepi morajo biti razumno zastavljeni in prilagojeni posamezniku, vrsti VOB in mestu kolonizacije
- Ukrepi naj ne onemogočajo socialnega življenja uporabnika
- Prizadevati si moramo, da uravnotežimo uporabo OVO in prostorsko izolacijo s kakovostjo življenja uporabnika
- Zagotoviti moramo visoko raven čiščenja in vzdrževanja higiene bivalnega okolja
- Načine preprečevanja in obvladovanja OPZ in širjenja VOB moramo vtakati v vse svoje delovne procese in postopke, namesto da se osredotočamo le na znane uporabnike, kolonizirane z VOB

KAZALO

1 VODENJE IN IZVAJANJE	10
1.1 Razvoj kompetenc zdravstvenih delavcev in sodelavcev ter drugih zaposlenih za opravljanje del in nalog preprečevanja in obvladovanja OPZ	10
1.2 Komisija za preprečevanje in obvladovanje OPZ v SVZ (KOBO)	11
1.3 Priprava Programa za preprečevanje in obvladovanje OPZ in nadzor nad izvajanjem	11
2 PROGRAM UPRAVLJANJA ZDRAVSTVENIH DELAVCEV (ZD) IN SODELAVCEV TER DRUGIH ZAPOSLENIH, SKRB ZA ZDRAVJE IN ZAŠČITO ZDRAVSTVENIH DELAVCEV IN SODELAVCEV	12
2.1 Osebna higiena in urejenost na delovnem mestu	12
2.2 Tehnična zaščita	12
2.3 Osebna varovalna oprema (OVO)	12
2.4 Zdravstvena zaščita	17
2.4.1 Cepljenje	17
2.4.2 Poekspozicijska zaščita	17
2.4.3 Ravnanje ob incidentu	18
2.4.4 Ukrepi ob razlitju krvi, telesnih tekočin, izločkov in iztrebkov po delovnih površinah in tleh	19
2.5 Doktrina ravnanja z ZD in sodelavci in drugimi zaposlenimi z okužbami v SVZ	21
2.5.1 Začasna odstranitev zaposlenega z delovnega mesta v času okužbe ali kolonizacije	21
2.5.2 Obvladovanje zdravstvenega stanja zaposlenih, ki prihajajo v stik z živili	22
2.6 Izobraževanje ZD in sodelavcev ter drugih zaposlenih v SVZ	22
3 PREPREČEVANJE OPZ, PREPREČEVANJE ŠIRJENJA VOB IN IZOLACIJSKI UKREPI	23
3.1 Veriga okužb	23
3.2 Zaščitni ukrepi in tipi izolacij	24
3.3 Obravnava uporabnikov, koloniziranih z VOB (MRSA, ESBL, VRE, CRB (CRE, CRE-CP, CRPs, CRPs-CP, CRAb, CRAb-CP)) ali z okužbami, ki zahtevajo izolacijo	25
3.4 Izolacijski ukrepi	26
3.4.1 Poostreni standardni zaščitni ukrepi (kolonizacija z <i>Escherichia coli</i> ESBL	26
3.4.2 Kontaktna izolacija (MRSA, ESBL enterobakterije razen <i>E. coli</i> , CRB, <i>C. difficile</i> , VRE)	27
3.4.3 Kapljična izolacija	28
3.4.4 Aerogena izolacija	28
3.5 Navodila za preprečevanje posameznih vrst VOB	29
3.5.1 Preprečevanje prenosa MRSA	29
3.5.2 Preprečevanje prenosa bakterij, ki izločajo beta-laktamaze razširjenega spektra (ESBL)	33
3.5.3 Preprečevanje prenosa bakterij, ki izločajo karbapenemaze (CRB)	36
3.6 Navodila za odvzem nadzornih brisov	40

4 DOKTRINA IZVAJANJA DIAGNOSTIČNIH, TERAPEVTSKIH, ZDRAVSTVENO NEGOVALNIH IN OSTALIH POSTOPKOV V SVZ	41
4.1 Navodila za izvajanje higiene rok	41
4.1.1 Razkuževanje rok	43
4.1.2 Higijensko umivanje rok	45
4.1.3 Indikacije za higieno rok za uporabnike in obiskovalce	47
4.1.4 Uporaba zaščitnih rokavic	47
4.1.5 Tehnika nedotikanja	48
4.1.6 Nega rok	48
4.2 Negovalna in razkužilna sredstva za kožo in sluznice	49
5 EPIDEMIOLOŠKO SPREMLJANJE OPZ V SVZ	50
5.2 Definicije OPZ	50
5.2 Navodila za spremljanje OPZ v SVZ	50
5.3 Obseg epidemiološkega spremljanja OPZRaziskovalne metode	50
5.4 Način spremljanja OPZ	51
5.5 Postopek obveščanja in odločanja o ukrepih v primeru suma na epidemijo ali v primeru potrjene epidemije nalezljive bolezniPostopki zbiranja podatkov	51
5.6 Pristojnosti in odgovornosti članov KOBO v primeru suma na epidemijo ali potrjeno epidemijo nalezljivih bolezni	51
5.7 Analiziranje podatkov	52
6 DOKTRINA STERILIZACIJE, DEZINFEKCIJE, ČIŠČENJA IN RAVNANJA Z ODPADKI V SVZ	52
6.1 Doktrina sterilizacije	53
6.1.1 Dokument o izvedbi sterilizacije v SVZ	53
6.2 Doktrina čiščenja in razkuževanja instrumentov, aparatov in pripomočkov	56
6.2.1 Načrt čiščenja in razkuževanja instrumentov in pripomočkov	
6.2.2 Doktrina čiščenja in razkuževanja prostorov in opreme.	
6.2.3 Načrt čiščenja prostorov in opreme (sobe, skupni prostori, ambulante).	
6.2.4 Načrt razkuževanja prostorov in opreme	
6.3 Doktrina ravnanja z odpadki	
6.3.1 Vrste odpadkov iz zdravstva, zbiranje, način ločevanja in začasno skladiščenje	
6.3.2 Izobraževanje nad ravnanjem z odpadki	
6.3.3 Nadzor nad ravnanjem z odpadki	
7 TEHNIČNI POGOJI ZA IZVAJANJE PROGRAMA PREPREČEVANJA OPZ V SVZ	

7.1 Opremljenost delovnih mest z opremo in pripomočki za higieno rok in osebno varovalno opremo	66
7.2 Oskrba s pitno vodo – program preprečevanja legioneloz	66
7.2.1 Splošni preventivni ukrepi	67
7.2.2 Sekundarna preventiva	69
7.2.3 Dodatna priporočila.	69
7.2.4 Navodila za izvajanje ukrepov	70
7.3 Prezračevanje	71
7.4 Preskrba z zdravstveno ustreznimi živili	72
7.5 Navodila za prostorsko ureditev z ločitvijo čistih in nečistih postopkov in poti	72
7.5.1 Navodila za ločevanje poti	72
7.5.2 Navodila za ločevanje prostorov	74
7.5.3 Navodila za ločevanje osebja	74
7.6 Pogoji razvrščanja, prevoza in pranja perila	74
7.6.1 Navodila za ravnanje s perilom	75

8 VIRI IN UPORABLJENA LITERATURA	76
---	-----------

9 PRILOGE	78
------------------	-----------

1.1

RAZVOJ KOMPETENC ZDRAVSTVENIH DELAVCEV IN SODELAVCEV TER DRUGIH ZAPOSLENIH ZA OPRAVLJANJE DEL IN NALOG PREPREČEVANJA IN OBVLADOVANJA OPZ

Bistveni element uspešnega programa preprečevanja in obvladovanja OPZ v SVZ so usmerjeno izobraženi ZD in sodelavci, ki so pridobili poglobljeno znanje s področja preprečevanja in obvladovanja OPZ z dodatnim izobraževanjem (podiplomsko izobraževanje na MF Ljubljana za zdravnike, dipl. med. sestre in dipl. san. inž., študijski program na FZAB Jesenice, specialna znanja s področja okužb, povezanih z zdravstvom, za SVZ, organizirana na Zbornici – Zvezi, ipd.). Število postelj v SVZ, ki naj bi jih pokrivala ena medicinska sestra za preprečevanje OPZ (SOBO – medicinska sestra za obvladovanje bolnišničnih okužb) za polni delovni čas, je 200.² Lahko je zaposlenih več SOBO, ki si delijo obvezo in delajo na področju preprečevanja OPZ del svojega delovnega časa. V SVZ z več kot 200 posteljami oziroma z manj kot 200 posteljami se potreba po zaposlenih SOBO določa proporcionalno (100 postelj – 1 SOBO za polovico delovnega časa).

Vsi zaposleni v SVZ naj bi dobili osnovno znanje s področja preprečevanja in obvladovanja OPZ in to izobraževanje naj bo uvrščeno v letni načrt in naj bo podprto s strani vodstva SVZ.

1.2

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE IN OBVLADOVANJE OPZ V SVZ (KOBO)

KOBO vodi, usklajuje in nadzoruje vse dejavnosti na področju preprečevanja in obvladovanja OPZ v SVZ. Komisija naj bo multidisciplinarna in vključeni naj bodo:

- pomočnik/-ca direktorja za področje zdravstvene nege in oskrbe;
- SOBO;
- vodje oddelkov/timov;
- zdravnik z opravljenim podiplomskim izobraževanjem s področja preprečevanja OPZ (ZOBO – zdravnik za obvladovanje bolnišničnih okužb) – osebni zdravnik (domski zdravnik) ali drugi zdravnik;³
- predstavniki pomembnih področij v SVZ (prehrana, vzdrževalci, čistilni servis).

ZAHVALA

Posodobljena Strokovna priporočila za izvajanje programa preprečevanja in obvladovanja okužb, povezanih z zdravstvom, v SVZ so nastala pod okriljem NAKOBO na pobudo Urada varuha človekovih pravic Republike Slovenije in s podporo Ministrstva za zdravje Republike Slovenije.

V delovni skupini za posodobitev starih navodil in pripravo novih priporočil so sodelovali:

IME	FUNKCIJA	USTANOVA
Doc. dr. Viktorija Tomič	Vodja	Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik NAKOBO
Dr. Vesna Zupančič	Članica in namestnica vodje	Ministrstvo za zdravje NAKOBO
Dr. Božena Kotnik Kevorkijan	Članica	Univerzitetni klinični center Maribor, NAKOBO
Mag. Mojca Novak	Članica	Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik
Marjetka Smolinger Galun	Članica	Dom upokojencev Ptuj NAKOBO
Slavko Bolčevič	Član	Varstveno delovni center Tončke Hočevar Ljubljana
Alenka Vipavec Mahmutović	Članica	Dom starejših občanov Črnomelj